

בית מדרש

467

בשבילי המועד

סוכות תשפ"ב

זמני כניסת השבת

Baltimore, MD	6:48
Brooklyn, NY	6:37
Chicago, IL	6:30
Houston, Texas	7:02
Johannesburg, S. Africa	5:44
Lakewood/Deal, NJ	6:38
London, UK	6:48
Los Angeles, CA	6:33
Manchester, UK	6:57
Monsey, NY	6:38
Montreal, Quebec	6:37
Passaic, NJ	6:38
Toronto, Ontario	7:00
Yerushalayim	6:02
Zurich, Switzerland	7:09

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

סוכות

ברכת שהחיינו במי שלא אכל בסוכה שלו לילה ראשונה של סוכות

הנה ברין סוכה סוף לולב וערבה (ד"ה ואם) כתב בשם הראב"ד וז"ל מי שלא אכל בסוכה לילה הראשון אע"פ שביקר זמן בביתו צריך למחר כשישב בסוכה לברך זמן כשם שמברכין על הלולב זמן אע"פ שכבר בירך אותו בלילה על"ל. וטעמו משום שלא היה הלולב לפניו בשעת ברכה וכן פסק הרמ"א בס' תרמ"א. וכבר הקשה בשו"ת הב"ח סי' קל"ב ממה שכתב הרא"ש שם בס' ב' וז"ל ותמני על מה שכתב בה"ג דזמן דנסא פוטר דלולב והלא לענין לולב מפיסקי לילות מימים על"ל, ומשמע דכל טעמו דלא פטר זמן של הלולב היינו משום דמיפסקי לילות מימים אבל לא איכפת לן מה דאין המצוה לפניו. ומה"ט חולק הב"ח על דברי הר"ן להלכה. (וכן השיג בדגול מרובה על הרמ"א). מיהו בא"ר דוחה דברי הב"ח ודחק דהרא"ש כתב טעמו באופן דהמצוה בפניו כגון אם נוטל הלולב בידו ואז צריך לטעם זה דמיפסקי לילות מימים, אבל באמת היה יכול הרא"ש להקשות על הבה"ג בפשיטות מה יענה אם אין המצוה לפניו דאז אין יוצא בברכת שהחיינו.

אכן לכא' אכתי קשה עדיין פסק הרמ"א הוא דלא כדעת הרא"ש בס' ג' שכתב כדברי התוס' דף מ"ו דהא דמברך בשעת עשייה ויוצא גם על זמן של יו"ט דאמרינן כיון דסוכה מחמת חג קאתיא סברא הוא דזמן דידה פוטר חיוב הי"ט. וכן פסק בה"ה תרמ"א ד"ה אלא בשם בכורי יעקב כדעת התוס' דאם בירך על עשיית הסוכה לא יברך שוב על הי"ט וכסברת תוס' והרא"ש.

(והוסיף ע"ז הרא"ש דלפ"ז פשיטא דביום ב' אין מברך זמן על לולב משום שיצא בזמן שאמר ביום א'. ומבואר דלענין סברא זו שכתב הרא"ש כיון דסוכה מחמת חג קאתיא לא איכפת ליה במה דמיפסקי לילות מימים).

וכבר הקשה העל"נ על סברת התוס' מ"ש משופר ולולב דמברך זמן ואין יוצא ע"י מה שביקר על הי"ט, וע"כ משום דמצוה אחרת היא ולא אמרינן מחמת החג הוא בא ודלא כתוס'. ותי" העל"נ דהא דשופר מברך זמן ולא אמרינן מחמת החג הוא בא, היינו משום דלא אמרינן טעם זה אלא במצוה שזמנו בא מיד בתחילת הי"ט כמו סוכה ומצה ולא בשופר ולולב.

ועל"פ לכא' בסוכה בודאי יצא לדעת תוס' והרא"ש במה שביקר זמן על הרגל, וכמו שכתבו תוס' דסוכה פוטר הרגל, וא"כ אכתי קשה מה שפסק הרמ"א כדברי הר"ן לברך שהחיינו ולכא' זה דלא כדעת תוס' והרא"ש.

ש"ר שברך הקשה כן בשו"ת הב"ח קל"ב על דברי הר"ן והרמ"א דסותרים לדברי התוס' וגם מה"ט חולק על הר"ן ורמ"א לדינא. והא"ר תרמ"א ב' כתב ליישב דעת הר"ן וז"ל גם מ"ש דתי' דף מ"ו שכתבו אם בירך זמן על הסוכה בשעת עשייה בחול א"צ לברך אפי' על י"ט זמן כיון דסוכה מחמת חג קאתיא אי"כ כ"ש ופשוט כשביקר זמן בליל י"ט בבית דיוצא ידי זמן דסוכה וראב"ד לא ס"ל כתוס' ע"כ, ותמיהני דהא הר"ן כתב סברת תוס' וגם סברת הראב"ד סמר כ"ס זו לזו ולא כתב דפליגי. גם תמיה גדולה עליו שלא עיין בכלבו סוף ה' לולב שפסק דין דתי' ופסק עלה דין דראב"ד ומבואר שם שמחלק ד"ט טפל למצות סוכה ולא סוכה ל"ט דסוכה עיקר על"ל.

הערות ותגובות בלש"ק או באנגלית יתקבלו ברוצן במייל
bishvileihalacha@themir.org

דברי רבותינו

הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל (קהלת א, ב)

במוצאי חג ראשון של סוכות תשע"ה, הגדיר מרן רה"י הגאון רבי אריה פינקל זצוק"ל בפני תלמידים שבאו להקביל פניו בסוכתו, את המהות של סוכה: "סוכה זה צילא דמהימנותא" – "צל של אמונה שרואים את הקב"ה שנמצא בסוכה."

והסביר את דבריו: "סוכה" זה מקום ארעי, "וארעי" זה עולם הזה. שכשנמצא האדם במקום ארעי מבין שכל העוה"ז הוא ארעי. משא"כ כשנמצא בבית הקבוע שלו, הוא פחות מרגיש את העובדה שהעוה"ז הוא

ארעי. וכיון שבסוכה מפנימים שהעוה"ז ארעי, לכן הסוכה נקראת "סוכת שלומך", וממילא האושפיזין רצים אליה כי יש בה שלום. במי קום שיש שלום הקב"ה נמצא כי הוא שלום ושמנו שלום.

לפי הדברים הנ"ל המשיך מרן והסביר, מובן למה קוראים את מגילת קהלת בחג הסוכות? כי רק בסוכה שלומדים מה זה "עולם ארעי", אז יכולים להבין למה התכוון שלמה המלך בקהלת שאומר בפסוק שבע פעמים את המי"ה לה "הבל" - "הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל!!"

פעם, כששלמה המלך כתב זאת, הכל היה רק שבע הבלים, כך זה היה פעם... היום זה כפול פי שנים!!

מתוך הספר 'אריה ישאג'

חג הסוכות בישיבה במיר

סיפרה הרבנית גינצבורג בתו של
המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינש'ר
סיין:

"לאחר יום הכיפורים החלו ההכנות לסוכות. הואיל ורכישת ארבעה מינים הייתה יקרה מאד, דאג כל בית כנסת לשלוח מישהו לעיר הגדולה שיקנה סט אחד בשביל כולם. בישיבה היו סטים אחדים לשימוש ראשי הישיבה והבחרו רים. לאחר התפילה היה ילד אחראי לוקח את ארבעת המינים ועובר מבית לבית כדי לאפשר לנשים לקיים את המצווה. סוכות נקרא 'זמן שמחתנו', בישיבת מיר זה באמת היה זמן של שמחה, בכל לילה במשך חג הסוכות חגגו את שמחת בית השואבה."

דברי הימים

"שמחת תורה בישיבה היה משהו מיוחד. הנשים עמדו בפנינת בית המדרש מאחורי מחיצה, כשהן מחכות בהתרגשות לתחילת ההקפות. רבי ירוחם עמד במזרח, ולידו שאר ראשי הישיבה כשהם מחזיקים באהבה את ספרי התורה.

אני עדין זוכרת שעקבתי אחרי רבי ירוחם כשהוא מוביל את התהלכה. הוא החזיק בידיו שני פמוטות (עם נרות) וקרא את הפסוקים בריכוז רב. פניו זהרו בעת שהלך לפי קצב הפ"סוקים. אחר כך החלו הריקודים מלאי חיות ואושר האופייניים לבני תורה צעירים. רבי ירוחם הקדיש כשעה לכל הקפה, וכשהחליט שצריך לסיים הרים את ידיו והריקודים פסקו מיידית, אף שהיו לעתים בשיא המרץ. היו בחורים ששתנו קצת על מנת להגביר את המרץ כדי שיוכלו לרקוד מתוך שמחה אמיתית."

מתוך הספר "האבא מסלבודקה"

שמחת יו"ט ושמחת בית השואבה

דברים שנשא מרן רה"י זצ"ל בשמחת בית השואבה בישיבה בשנת תשנ"ט ב' מיני המצוות המקשרות לקב"ה ולכלל ישראל

זה לזה. להיות יחד בשמחה ולהגביר את האהבה והשייכות בין איש לרעהו. זהו גדר בעיקר היום טוב, עד שנשתנו דינים חמורים של הוצאה והבערה משום כך. זה הגדר של יום טוב, לשמוח ולשמח את האחרים. כל הרצונות והמחשבות ישתעבדו לטובת חברינו יש בכך לימוד עמוק יותר ונפלא, שכיון שעיקר ענין יום טוב הוא בשמחה זה עם זה. הרי אין מציאות שאדם יכול לקיים את החג לבדו. היות והוא צריך לקרוביו ורעיו כדי שיקיים את החג יחד איתם ובלי זה לא נתקיים החג כלל.

ענין זה הוא לא רק במעשה אלא אף במחשבה. שהרי אם אדם חושב רק על עצמו וכלפי חוץ נוהג בקירבה עם האחרים, עדיין אין זה קיום של שמחת יום טוב שמקשרת את האומה זה עם זה, כדברי המשך חכמה. ואדם החושב על עצמו מופקע מעצם השמחה. ולכן נדרש שאף המחשבה וההרגשה יהיו משועבדים בכדי לשמח את האחרים, וזו עבר דה נפלאה שכל אחד צריך לעבוד עם עצמו!

ואם כן ביום נפלא זה, שאנחנו באים לשמוח עם רבים מבני הישיבה ב"שמחת בית השואבה" לפני ה' יתברך, הרי נשכח עכשיו מעצמנו! כל המחשבה וכל הרצונות יהיו עכשיו לטובת חברינו. זו השמחה הגדולה והמיוחדת לזמן זה שאנחנו נמצאים בו עכשיו. אין שמחה לבד אלא רק זה עם זה.

רבינו ראש הישיבה זצוק"ל סיים וקרא בהתרגשות:

"תשליך את עצמך מעצמך, ותחשוב על השני! רק כך תוכל לזכות לשמחת יו"ט!

ויהי רצון שנזכה תמיד למועדים וזמנים מלאים בשמחה ודבקות חברים, רק מתוך שלום ואחוה. וכך נזכה לקיים רצון ה' בתכלית."

בכל התורה כולה נחלקים המצוות והאיסורים לשני עניינים. מצוות שחיובם הוא מצד בין אדם למקום ומצוות שבין אדם לחבירו. מצוות שבין אדם למקום הן כגון ציצית ותפילין ומזוזה - והן מצוות המקשרות את ישראל להשם יתברך. החיוב שלהן הוא בין אדם למקום, ואין זה שייך לרעיו וחבריו כלל, אלא רק בין היהודי לקונו. לעומת זאת יש מצוות המקשרות את ישראל זה לזה, והן המצוות שבין אדם לחבירו, כגון מצוות גמילות חסדים ותרומות ומעשרות, שנותן אדם לחבירו ומסייע לו בצרכיו, ונוהג עמו ביושר ונזהר שלא לצער את חבירו ולהביאו חלילה לידי הפסד, כל אלו הן מצוות המקשרות ומאחדות את ישראל זה עם זה.

שבת - בין אדם למקום

יו"ט - בין אדם לחבירו

כתב במשך חכמה (ויקרא כג, כא ד"ה מקרא) שכמו כן הוא ההבדל בין שבת ליום טוב, והוא שבשבת כתיב "אל יצא איש ממקומו" (שמות טז, כט), והוצאה אסורה, ומלאכת אוכל נפש אסורה, ואם כן, כל איש ואיש יושב בפני עצמו, והוא לבדו יושב ועוסק בתורה, וע"י קיום מצות השבת נמצאים ישראל מקושרים אל השם יתברך 'המרכז האמיתי'. וכעין שאר המצוות שבין אדם למקום שמקשרות את האדם להשם יתברך. אבל יום טוב הוא מן המצוות המקשרות האומה זה לזה, לכן מלאכת אוכל נפש מותר. ואם יבואו אלף אורחים יאפה לחם, עד כי אמרו (פסחים מו, ב) האופה מיום טוב לחול (רבה אמר) אינו לוקה, הואיל וחזי לאורחים. וכולם חייבים לעלות לרגל ולשמוח ולשמח. לכן הותרה הוצאה והבערה, שאם לא כן לא יהיו מקושרים ומאוגדים זה לזה כאחד, עכ"ד.

מלמד אותנו המשך חכמה דבר נפלא, יום טוב הוא זמן להתקשר

Succos

PARSHA PREVIEW

Below is an English adaptation of this weeks' Parsha Preview which can be heard live every Wednesday at 2:15

Take the Simchah Along With You!

Harav Hagaon Shmuel Wolman shlita

The Yom Tov of Succos, besides being one of the *shalosh regalim*, is referred to in the Torah with the phrase *לְחַדֵּשׁ הַשְּׂבִיעִי*. The Chasam Sofer explains that the Torah is emphasizing that it's no coincidence that Succos follows immediately after Rosh Hashanah and Yom Kippur. Rather, it's part and parcel of the whole *avodah* of the month of Tishrei, and very much an integral part of the Yamim Nora'im.

I would like to try to shed some light on this relationship between the awesome days of Rosh Hashanah and Yom Kippur, and Succos, which is *zman simchaseinu*. Indeed, the Rambam states: *אף על פי שכל המועדות יתרה מצוה לשמוח בהן בחג הסוכות הייתה שם במקדש שמחה יתרה*. What is the *simchah yeseirah* we are meant to feel on Succos, and how is it a culmination of the Yamim Nora'im and of the month of Tishrei?

The Gemara teaches that the world was created in Tishrei, and each year at this time we celebrate *brias ha'olam* — and mankind, for whom the world was created, is given its yearly renewal, while an assessment is performed to ascertain whether mankind is properly fulfilling its mission statement.

The *passuk* says: *אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹקִים אֶת הָאָדָם יֶשֶׁר וְהִמָּה בְקִשּׁוֹ הַשְּׂבִנוֹת*, *רַבִּים*, and Chazal tell us that Hakadosh Baruch Hu created every human being with an inner *yashrus*, so that he innately desires *ruchniyus* and closeness to Hashem. That was the state of Adam Harishon before the *cheit*. But the *yetzer hara* mixed in and started making *cheshbonos rabim*. This is the fundamental struggle for which man was created: to remain focused on the innate desire of his *neshamah*, the *chelek Eloka mima'al*, and not allow his physicality to reign supreme in his decision-making.

The *avodah* of Rosh Hashanah is *שתמליכוני עליכם*, allowing the Eibishter's will to be the ultimate deciding factor. This is really an *avodah* of *bein*

adam le'atzmo, in which a person allows his *neshamah* to dominate the *gashmiyus* aspect of his being. We are meant to declare sincerely: *מלך רצונו לעשות רצונך*. Our message to the Eibishter, the King of kings who is judging his world, is that while we might not be proud of the outcome of every one of our decisions and struggles, our deepest desire has never wavered, and we are worthy of a renewal as we continue to fight the uphill battle against the irresistible temptations and miserable distractions of the *yetzer hara*.

We spend the balance of the Aseres Yemei Teshuvah trying to do *teshuvah*, getting back in touch with our *chelek Eloka mima'al* and getting our physicality in check.

On Yom Kippur, the climax of Aseres Yemei Teshuvah, we are meant to reach the pinnacle of this *teshuvah*, as the five *inuyim* negate every aspect of our physicality. On this day, we behave like pure *malachim* who have no mundane functions and are totally immune to any urges or temptations. The two *se'irim* of the Yom Kippur *avodah* — the *sa'ir laHashem* and the *sa'ir la'azazel* — represent the two conflicting parts of every human being, and on Yom Kippur we try to shed ourselves of the influence of our physicality, as symbolized by the sending of the *sa'ir* off the cliff.

On Yom Kippur we're able to reconnect to our innermost *yashrus*, and that gives rise to the unparalleled *simchah yeseirah* that we feel at the end of Yom Kippur. As the Sfes Emes explains, it is the inner joy of *וְלִישְׂרֵי*, experienced when a human being has rid himself of all the failed *cheshbonos rabim* and attained the highest level of *sheleimus* as he connects to the *yashrus halev* that every person was originally created with.

Channeling the Yashrus Halev

Succos is the Yom Tov when we channel that ethereal *simchah*, and allow it to flow into the rest of the year. We went through Yom Kippur, when we were able to reach the *madreigah* of the *malachim*, with no physicality. We attained this incredible clarity and *gvuras hanefesh*, and we feel the dominion of the *neshamah* over the *guf*. We feel that *simchah yeseirah*, but how are we to take it back to the *alma d'shikra*, where the fire of the *yetzer hara* is constantly being stoked, and the incessant distractions of earthly pursuits and physical needs pull our focus away from the *neshamah*? How do we take this *simchah* of *yashrus halev* with us?

For this, Hashem gives us the mitzvah of succah — a seven-day paradise where the *neshamah* gets to enter the *דמהימנותא*, a spiritual wonderland where the *neshamah* feels at home, as it connects to the Shechinah. The Eibishter tells us: *צא מדירת קבע ושב בדירת עראי* — leave the materialistic trappings of this fleeting world, and enter the real world of *ruchniyus* and doing Hashem's will. The Eibishter gives us an incredible jumpstart, easing us back into the regular year, as we take this *avodah* with us back into the trenches. He gives us the mitzvah of *בְּסֻכּוֹת יָשְׁבוּ וְשִׁבְעַת יָמִים תִּשְׁבּוּ שְׁבֻעַת יָמִים*. The Eibishter tells us, *תִּשְׁבּוּ כַּעֲיֵן תְּדוּרוֹ*: Live with all the mundane, physical activities of daily life — but in the succah, where every mundane activity is automatically spiritual. The huge challenge of trying to channel the physical into playing a supportive role for the real purpose, that of *ruchniyus*, is given to us as a gift on Succos. Every indulgence in the succah — a piece of cake, a *geshmakeh* shmooze, a relaxing nap — is automatically considered *ruchniyus*, a fulfillment of the mitzvah of succah.

Succos is all about encapsulating the *simchah* of *yashrus halev* that we attained during Aseres Yemei Teshuvah and Yom Kippur and finding a way to make it part of us, so that we can take it with us. It's about maintaining that focus that we gained over the Yamim Nora'im. We read *Koheles* to intensify that understanding, as we realize that all of our physical pursuits are *hevel havalim* and don't yield the lasting, pure happiness of the *yashrus halev* gained over the Yamim Nora'im. Succos is *zman simchaseinu* not only because we are experiencing the intense *simchah* of *yashrus halev*, but also because the *avodah* of the Yom Tov is to allow this *simchah* to become our benchmark of what *simchah* really is — and that will motivate us to live focused lives that will continue to generate that otherworldly joy of *yashrus halev*.

United in Joy

It is no coincidence that the mitzvah of *dalet minim* is performed on Succos; rather, there's a deep connection between these two mitzvos. The Midrash explains that each of these four species represents a major part of the body, and as we bundle them together and shake them in every direction, we are harnessing all of our different senses and bodily functions and channeling them toward the Eibishter and toward fulfilling His will.

Chazal also say that each of these four species represents a different

type of Yid, who come together when we hold the *dalet minim* together. The clarity we achieve, as we celebrate our return to the fundamental quality of *yashrus halev*, brings with it tremendous tranquility, as we focus solely on supporting our *neshamah's* desire to serve Hashem. This clarity also leads to *achdus* between us and our fellow Yidden, as Chazal expound the *passuk*: *מִלְמַד שְׂכַל יִשְׂרָאֵל רְאוּם לְכָל הָאֲזָרָח בְּיִשְׂרָאֵל יָשְׁבוּ בְּסֻכּוֹת* to mean: *מִלְמַד שְׂכַל יִשְׂרָאֵל רְאוּם*. How does this work? The *passuk* tells us: *לְתַאֲנֶה יְבֻקֵשׁ*, meaning that all distance and discord between people are a product of our *taavos*, which pin us against each other. When we experience the clarity of Succos, that *taavah* begins to vanish, and we're able to regain the natural *achdus* that bonds us. And that's what we're meant to feel when we hold the *dalet minim* together in the focused environment of the succah, the *דמהימנותא*.

Succos Ends, But the Simchah Continues

How can we take this clarity with us, as Succos comes to a close? The answer is that *esek haTorah* is the only anchor that keeps us rooted, as the *tavlin* for the *yetzer hara* and the conduit for *dveikus* with Hashem. Perhaps that is why the Geonim instituted that Succos ends with Simchas Torah, where we come to appreciate how privileged we are to have the gift of Torah. We dance our hearts out as we scream: *הוּא אֱלֹקֵינוּ שְׁבָרָנוּ בְּרוּךְ הוּא אֱלֹקֵינוּ שְׁבָרָנוּ מִן הַתּוֹעִים וְנִתַּן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נִטַע בְּתוֹכֵנוּ*. We realize that our only chance to take this clarity and *dveikus* with us is through *esek haTorah*, and we take this day of Simchas Torah to appreciate and rejoice *b'simchas haTorah*.

With this in mind we can understand the cryptic words of the Baal Ha'akeidah. The Gemara in *Succah* tells us that although one should perform all his main activities in the succah, there's an exception: learning Torah. Rashi explains that learning Torah *b'iyun* doesn't need to be done in a succah, and the Rishonim give numerous reasons why *limud haTorah* doesn't require a succah. The Baal Ha'akeidah says that this can be understood on a different level, however, as he says: *Limud haTorah IS the succah!* I think the message is clear: When a person sits and learns Torah, alone with the *לא*, he doesn't need the succah. He has the Torah that provides that clarity, focus, and *dveikus* in the Eibishter.

As we all enter our succos and experience the embrace of the *צילא דמהימנותא*, while continuing to feel the incredible joy of *yashrus halev* that remains with us after the *avodah* of the Yamim Nora'im; as we bind together the *dalet minim* and experience the resulting *achdus*, both internally and interpersonally; and as we leave the *diras keva* of *hevel havalim* and enter the *diras arai* where every physical act is automatically *ruchniyus*, we can take a screenshot of this clarity, so to speak, capturing the way our physical faculties are meant to faithfully serve our real purpose of *ruchniyus* and fulfilling Hashem's will. That will allow us to feel the true *simchah yeseirah* of *zman simchaseinu*, and will hopefully give us the framework to take this *avodah* with us through our *esek haTorah* throughout the year.

Gut Yom Tov.